

DATOS IDENTIFICATIVOS

Innovación e investigación didáctica

Materia	Innovación e investigación didáctica			
Código	P02G120V01504			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Domínguez Pérez, María Teresa			
Profesorado	Domínguez Pérez, María Teresa			
Correo-e				
Web				
Descrición xeral	Os continuos cambios sociais que experimenta a nosa sociedade reflíctense nos comportamentos dos cidadáns e nas dinámicas dos centros e institucións educativas, cuxo microsistema absorbe a diversidade e complexidade do macrosistema social. O Profesorado, os centros e institucións educativas enfróntanse no momento actual ao desafío de ofrecer resposta á ampla demanda educativa da sociedade contemporánea. Ante estes desafíos, o profesorado necesita e demanda recursos, formación e estratexias que lles permitan encontrar respostas útiles, realistas e eficaces para adaptarse e adaptar a educación aos novos requirimentos sociais. Entre estes recursos e estratexias encóntranse a INNOVACIÓN e a INVESTIGACIÓN DIDÁCTICA. Nela trátase fundamentalmente de como atacar no centro e aula proxectos de innovación e investigación didáctica.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
A2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.
A3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar
A4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
A5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes
A6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa
A8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas
A9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable
A10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas entre os estudantes
A11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese

B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B17	Creatividade
B18	Lideranza
B20	Iniciativa e espírito emprendedor
B21	Motivación pola calidade

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Capacitarse para analizar e cuestionar as concepcións educativas emanadas da investigación así como as propostas curriculares da Administración educativa.		B1 B2 B3
Promover a calidade dos contextos (aula e centro) nos que se desenvolve o proceso educativo, de modo que garanta o benestar dos alumnos.	A1 A2 A10 A11	B1 B2 B6 B8 B9 B14 B15 B18 B21
Participar en proxectos de investigación relacionados co ensino e a aprendizaxe, introducindo propostas de innovación encamiñadas á mellora da calidade educativa.	A1 A2 A7	B2 B3 B7 B8 B9 B14 B15 B18 B21
Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación educativa e ser capaz de deseñar proxectos de innovación identificando indicadores de avaliación.	A1 A2 A4 A6 A7 A9	
Comprender a complexidade, relevancia e necesidade da avaliación como un elemento regulador e promotor da mellora do ensino, da aprendizaxe e da súa propia formación.	A1 A2 A3 A4 A5 A6 A7 A8 A9 A10 A11 A12	B1 B2 B8 B9 B13 B14 B18
Desenvolver a capacidade de análise e síntese e potenciar unha actitude crítica e reflexiva ante distintos enfoques e criterios que poidan seleccionar e/ou aplicar na súa futura práctica profesional.	A1 A2 A4	B1 B2 B7 B9 B11 B14 B18

Desenvolver habilidades de relación interpersonal. Expor e argumentar de forma asertiva e desenvolver a capacidade de relación, comunicación e traballo en equipo, potenciando valores de cooperación e responsabilidade.	A1	B1
	A2	B2
	A4	B7
		B9
		B11
		B14
		B18
Asumir a autorreflexión e autoevaluación como unha necesidade profesional e considerar a reciclaxe constante como un mecanismo imprescindible para mellorar na súa práctica profesional	A10	B1
	A12	B2
		B7
		B8
		B9
		B15
Coñecer e tomar conciencia da complexidade de características e factores que inflúen no desenvolvemento cognitivo, psicomotor, afectivo, de linguaxe e autonomía persoal no neno 0 -6 e a necesidade de telos en conta no noso labor docente	A1	B1
	A4	B2
	A5	B6
	A6	B7
	A7	B9
	A8	
	A10	
Ser capaces de utilizar a observación sistemática como principal instrumento de avaliación global, formativa e continua das capacidade dos alumnos e elaborar e aplicar diferentes instrumentos de observación e avaliación para nenos de 0 a 12 anos	A1	B1
	A2	B2
	A4	B13
	A6	B14
	A7	B17
		B18
Comprender a importancia do traballo colaborativo entre pais, alumnos e equipo educativo e crear e manter ao efecto lazos de comunicación cooperación e colaboración coas familias a través de diferentes estratexias para incidir mais eficazmente no proceso educativo do centro e a acción educativa referida ao grupo de alumnos.	A1	B1
	A2	B9
	A4	B18
	A6	
Promover a aprendizaxe autónoma dos alumnos, a curiosidade e o gusto por profundar no saber e a satisfacción do traballo realizado como medio de realización e perfeccionamento que contribúe ao propio equilibrio emocional.	A1	B1
	A2	B15
	A5	B20
	A6	
	A7	
	A8	

Contidos

Tema	
BLOQUE I. INNOVACIÓN EDUCATIVA.	Tema 1. MARCO TEORICO DA INNOVACIÓN EDUCATIVA (A INNOVACION COMO CAMBIO E FACTOR DE CALIDADE) 1.1.- A innovación educativa na docencia 1.2.- Innovación educativa: aproximación terminolóxica e conceptual 1.2.1.- A innovación educativa hoxe 1.2.2.- Tipoloxías das innovacións educativas 1.3.- O profesorado innovador Tema 2. A INNOVACION NO CENTRO E NA AULA (DESEÑO, ESTRATEXIAS E AVALIACIÓN) 2.1.- Deseño de proxectos innovadores 2.2.- Desenvolvemento de proxectos innovadores 2.3.- Avaliación de proxectos innovadores

- 3.1.- Necesidade de investigar en Educación (centros e aulas)
 3.2.- Que se pode investigar en Educación e en que consiste a investigación educativa

Tema 4.- DESENVOLVEMENTO DAS FASES DO PROCESO MARCO XERAL DA INVESTIGACIÓN CIENTÍFICA EN CENTROS E AULAS (FONTES, TÉCNICAS, INFORME e TOMA DE DECISIÓNS)

- 4.1.- Formulación da investigación
 4.2.- Deseño e planificación da investigación
 4.3.- Execución do deseño de investigación
 4.4.- Interpretación e reflexión
 4.5.- Redacción e difusión do informe de investigación

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Titoría en grupo	5	5	10
Proxectos	12	36	48
Actividades introdutorias	2	0	2
Estudo de casos/análises de situacións	11	33	44
Sesión maxistral	14	28	42
Probas de resposta curta	2	2	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Titoría en grupo	A través delas o profesor facilitará e orientará os estudantes no seu proceso formativo, podendo ser obxecto de atención calquera das facetas ou dimensións que inciden no mesmo (aspectos académicos, actitudinais, persoais, sociais...)
Proxectos	Mediante esta metodoloxía os estudantes levarán a cabo a realización dun proxecto de Innovación Educativa e outro de Investigación Educativa nun tempo determinado para resolver un problema ou abordar unha tarefa mediante a planificación, deseño e realización dunha serie de actividades, e todo isto a partir do desenvolvemento de aprendizaxes adquiridas e do uso efectivo de recursos.
Actividades introdutorias	Esta actividades servirán para presentarlle aos estudantes a materia: competencias, contidos, planificación, metodoloxía, atención personalizada, avaliación e bibliografía.
Estudo de casos/análises de situacións	Esta metodoloxía consistirá na análise intensiva e completa dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e, en ocasións, adestrarse nos posibles procedementos alternativos de solución.
Sesión maxistral	A través desta metodoloxía farase a presentación dos temas loxicamente estruturados coa finalidade de facilitar información organizada seguindo criterios axeitados á finalidade dos mesmos. Consistirá na exposición verbal por parte do profesor dos contidos da Innovación e Investigación Didáctica

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Durante a realización das metodoloxías de titoría, estudo de casos e realización de proxectos (innovación e investigación), o mesmo que durante a realización dos traballos; e decir, durante o tempo que se realizaan estas actividades prestarase atención axeitada aos estudantes co obxecto de atender e resolver as súas dúbidas referidas a materia de INNOVACION E INVESTIGACION DIDACTICA
Proxectos	Durante a realización das metodoloxías de titoría, estudo de casos e realización de proxectos (innovación e investigación), o mesmo que durante a realización dos traballos; e decir, durante o tempo que se realizaan estas actividades prestarase atención axeitada aos estudantes co obxecto de atender e resolver as súas dúbidas referidas a materia de INNOVACION E INVESTIGACION DIDACTICA

Estudo de casos/análises de situacións	Durante a realización das metodoloxías de titoría, estudo de casos e realización de proxectos (innovación e investigación), o mesmo que durante a realización dos traballos; e dicir, durante o tempo que se realizaan estas actividades prestarase atención axeitada aos estudantes co obxecto de atender e resolver as súas dúbidas referidas a materia de INNOVACION E INVESTIGACION DIDACTICA
--	---

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Titoría en grupo	Durante a realización das tutorías en grupo aténdese ao alumnado segundo os seus perfís diferenciados e individualizados. No seu desenvolvemento realizarase unha avaliación continua e formativa tendo en conta a cantidade dos traballos realizados ao longo das sesións empregando os procedementos de: Observación (rexistros, listas de control, rúbricas, ect.)	15
Proxectos	A avaliación céntrase na realización de dous proxectos : Elaboración dun proxecto de innovación 15% Elaboración dun proxecto de investigación 15% A calificación dos proxectos farase mediante rúbricas que se farán publicas previamente	30
Estudo de casos/análises de situacións	Mediante o estudo de casos a consecución das competencias explorarase a través de diversas estratexias: Pola preparación: 10% Elaboración dunha recensión 5%	15
Sesión maxistral	Como actividade avaliadora ten por obxecto avaliar as actividades e tarefas realizadas durante a súa execución. Para iso terase en conta a: - Implicación nas actividades individuais e grupais: 10% - Cantidade e calidade das aportacións: 10%	20
Probas de resposta curta	Mediante estas probas preténdese constatar a precisión conceptual e terminolóxica dos aspectos relativos a INNOVACIÓN E INVESTIGACIÓN DIDÁCTICA: Neste tipo de exames cada pregunta curta ten unha puntuación individual, a suma destas preguntas reflicte a puntuación do exame.	20

Outros comentarios sobre a Avaliación

Criterios para superar a materia:

- Alumnado asistente: enténdese por alumnado asistente ao que asista con regularidade a clases (como mínimo un 80%). Este deberá realizar todas as probas indicadas e será condición indispensable para superar a materia que se obteña en cada unha delas polo menos un 5.

- Alumnado non asistente: enténdese por alumnado non asistente o que non asista con regularidade a clases (falta máis dun 80%). Este deberá realizar unha única proba: un exame no que entran todos os contidos da materia. Será condición indispensable para superar a materia que se obteña polo menos un 5 neste.

Segunda convocatoria:

As competencias non adquiridas en primeira convocatoria, serán avaliadas en segunda (xullo). De non aprobar entón, non se gardarán.

Responde ás mesmas esixencias e probas realizadas na primeira.

Bibliografía. Fontes de información

Banks, M., **Los datos visuales en la investigación cualitativa**, 2010,
 Bertaux, D., **Los relatos de vida. Perspectiva etnosociológica**, 2005,
 Blaxter, L. et al., **Cómo se investiga**, 2008,
 Bolívar, A., Domingo, J. Fernández-Cruz, M., **La investigación biográfico-narrativa en educación**, 2002,
 Carbonell, J., **La aventura de innovar**, 2001,
 Casanova, J. y Pavón, F., **Nuevas herramientas para el procesamiento de datos cualitativo. Disponible en: http://www.uhu.es/agora/version01/digital/numeros/numeros_ppal.htm**, 2002,
 Contreras, J. y Pérez de Lara, N., **Investigar la experiencia educativa**, 2010,
 Corbetta, P., **Metodología y técnicas de investigación social**, 2007,
 Cortés Rodríguez, L. y Camacho Adarve, M^a. M., **¿Qué es el análisis del discurso?**, 2003,

Díaz de Rada, Vidal, **Manual de trabajo de campo en la encuesta**, 2005,

Escudero Escorza, T. y Correa, P., **Investigación en innovación educativa**, 2007,

Flick, U., **Introducción a la investigación cualitativa**, 2004,

Fullan, M., **Los nuevos significados del cambio en la educación**, 2002,

Gairín, J. Gómez, J. A., Pérez, R. y Medina, A., **Innovación de la educación y de la docencia**, 2009,

González García, F. J., **Innovación educativa y calidad de la docencia universitaria: proyectos de innovación educativa**, 2007,

Imbernón, F., **La investigación educativa como herramienta de formación del profesor: reflexión y experiencias de investigación educativa**, 2002,

Jakku-Shivonene, R. y Niemi, H. (Ed.), **Aprender de Finlandia. La apuesta por un profesorado investigador**, 2011,

Kvale, S., **Las entrevistas en investigación cualitativa**, 2011,

Libedinsky, M., **La innovación en la enseñanza. Diseño y documentación de experiencias en el aula**, 2001,

Lukas, J.F. y Santiago, K., **Evaluación educativa**, 2004,

McMillan, J.H. y Schumacher, S., **Investigación Educativa**, 2007,

Muñoz Justicia, J., **Análisis cualitativo de datos textuales con ATLAS/ti. Disponible en:**
<http://antalya.uab.es/jmunoz/cuali/Atlas5.pdf> http://www.atlasti.com/productintro_es.htm, 2005,

Murga Menoyo, M.ª Á., **Escenarios de innovación e investigación educativa**, 2005,

Murillo, F.J. y Muñoz-Repiso, M. (Coords.), **La mejora de la escuela: un cambio de mirada**, 2002,

Pérez Juste, R., **Evaluación de programas educativos**, 2006,

Rosales López, C., **Didáctica: Innovación en la Enseñanza**, 2009,

Rosales López, C., **Valores sociales e Innovación Educativa**, 2009,

Sevillano García, M.L., **Estrategias innovadoras para una enseñanza de calidad**, 2004,

Stake, R.E., **Evaluación comprensiva y evaluación basada en estándares**, 2006,

Stoll, L. y Fink, D., **Para cambiar nuestras escuelas. Reunir eficacia y mejora**, 1999,

Tejada Fernández, J., **Estrategias de innovación en la formación para el trabajo**, 2009,

Tójar, J. C., **Investigación cualitativa: comprender y actuar**, 2006,

Torre, S. de la, **Innovación educativa**, 1997,

Torre, S. de la, **Cómo innovar en los centros educativos: estudio de casos**, 1998,

Townsend, T. (Ed.), **International Handbook of School Effectiveness and Improvement**, 2007,

Villar Angulo, L.M. y otros, **Creación de la excelencia en la Educación Secundaria**, 2009,

Otra bibliografía sobre Innovación

- Bolívar, A. (1999). Cómo mejorar los centros educativos. Madrid: Síntesis.
- Fullan, M. (2002). Los nuevos significados del cambio en la educación. Barcelona: Octaedro.
- Murillo, F.J. y Muñoz-Repiso, M. (Coords.) (2002). La mejora de la escuela: un cambio de mirada. Barcelona: Octaedro.
- Stoll, L., y Fink, D. (1999) Para cambiar nuestras escuelas. Reunir eficacia y mejora. Barcelona: Octaedro
- Townsend, T. (Ed.) (2007). International Handbook of School Effectiveness and Improvement. New York: Springer.
- Hargreaves, A, Andy, Lieberman, A., Fullan, M. y Hopkins, D. (2009). Second International Handbook of Educational Change. New York: Springer.

Otra bibliografía sobre Investigación

- Bisquerra, R. (Coord.). (2004). Metodología de la investigación educativa. Madrid: La Muralla.
- Cochran-Smith, M.y Susan, L. (2002). Dentro/fuera. Enseñantes que investigan. Madrid: Akal.
- Cohen, L. y Manion, L. (2002). Métodos de investigación educativa. Madrid: La Muralla.
- Elliot, J. (1990). La investigación acción en educación. Madrid: Morata.
- Fick, U. (2004). Introducción a la investigación cualitativa. Madrid: Morata.
- Kemmis, S. y McTaggart, R. (1988). Cómo planificar la investigación-acción. Barcelona: Laertes.
- Latorre, A. (2003). La investigación-acción: conocer y cambiar la práctica educativa. Brcelona: Graó.
- Latorre, A. (2003). La investigación-acción: conocer y cambiar la práctica educativa. Barcelona: Graó.
- Lieberman, A. y Miller, L. (eds) (2003). La indagación como base de la formación del profesorado y la mejora de la educación. Barcelona: Octaedro
- McMillan, J.H. y Schumacher, S. (2005). Investigación educativa. Madrid: Pearson.

□ Sandín, M.P. (2003). Investigación cualitativa en educación. Fundamentos y tradiciones. Madrid: McGraw-Hill.

□ Tójar Hurtado, J.C. (2006). Investigación cualitativa. Comprender y actuar. Madrid: La Muralla.

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación primaria/P02G120V01201

Educación: Fundamentos didácticos e organizativos do ensino/P02G120V01101

Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación primaria/P02G120V01202

Outros comentarios

Recoméndase:

- 1) Asistencia continuada a clases. A asistencia considérase fundamental para o seguimento da materia por parte do alumnado e para a avaliación, por parte dos docentes.
 - 2) Dominio da informática a nivel usuario, o que supón o manexo de aplicacións de carácter xeral (por exemplo, de tratamento de textos, base de datos, programa de presentacións...), do correo electrónico e Internet.
 - 3) Actitude favorable e receptiva para a aprendizaxe.
-